

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Anna van Hannoverstraat 4
T 070 333 44 44
F 070 333 40 33
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2013-0000077379

Datum 1 juli 2013

Betreft Kamervragen van de leden Yücel (PvdA), Van Klaveren, Bontes, Helder
(PVV) en Azmani (VVD)

Hierbij zend ik u, mede namens de Minister van Veiligheid en Justitie, de
Staatssecretaris van Volksgezondheid en Welzijn, de Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap en de Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties, de antwoorden op de Kamervragen van het lid Yücel (PvdA)
over de rol van ondersteunende organisaties bij het sluiten van een religieus
kindhuwelijk (ingezonden 15 mei 2013), van de leden Van Klaveren, Bontes en
Helder (allen PVV) over de Nederlandse politie als islamitische
huwelijksbemiddelaar (ingezonden 15 mei 2013), en van het lid Azmani (VVD)
over het bericht 'Politie hielp minderjarigen met islamitisch huwelijk' (ingezonden
15 mei 2013).

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

L.F. Asscher

2013Z09446

Vragen van het lid Yücel (PvdA) aan de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de rol van ondersteunende organisaties bij het sluiten van een religieus kindhuwelijk (ingezonden 15 mei 2013)

Datum

Onze referentie
2013-0000077379

1

Heeft u kennisgenomen van het artikel "Politie hielp minderjarigen huwen" over het sluiten van een religieus kindhuwelijk?¹

Antwoord:

Ja.

2

Wat is uw reactie op dit artikel?

Antwoord:

In Nederland kennen we scheiding van kerk en staat. Het is verboden dat religieuze huwelijken worden gesloten zonder voorafgaand burgerlijk huwelijk. Verder moet men in Nederland ten minste 18 jaar zijn om te huwen tenzij er sprake is van een uitzonderingsgrond zoals zwangerschap of dispensatie van de minister van Veiligheid en Justitie.

3

Klopt het dat de politie en Fier Fryslân de wet hebben overtreden door mee te werken aan een religieus huwelijk van een minderjarige en daarmee de rechteloosheid van het meisje hebben bevorderd?

4

In hoeverre houden instanties die betrokken zijn bij de aanpak van eerkwesties rekening met culturele achtergrond van betrokken families ten koste van wet- en regelgeving en vrouwenrechten?

Antwoord vragen 3 en 4:

Dit klopt niet. Op basis van het bij Fier Fryslân opgevraagde feitenrelaas en het bij de politie opgevraagde ambtsbericht blijkt dat beide organisaties niet hebben meegewerkt aan een religieus huwelijk van een minderjarige. De politie heeft gezorgd voor de veiligheid van betrokkene. Zodra de veiligheid niet meer in het geding leek, heeft de politie zich teruggetrokken.

Zie verder ook het persbericht van Fier Fryslân in bijlage 1.

De achtergrond van slachtoffers en daders is bij eerkwesties cruciaal. Het belang van het slachtoffer dient bij de aanpak centraal te staan maar altijd binnen de in Nederland geldende wet- en regelgeving. Indien wet- of regelgeving niet in het geding komt, houden hulpverleners rekening met de culturele achtergrond van meisjes en vrouwen die slachtoffer zijn of dreigen te worden van eengerelateerd geweld. Ten eerste om te beoordelen of de dreiging met eengerelateerd geweld reëel is, dan wel hoe het geweld kan worden gestopt en escalatie kan worden voorkomen. Bij die beoordeling werken hulpverleners nauw samen met het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld (LEC-EGG). Ten tweede kan het in het belang zijn van het slachtoffer om contact te hebben met de familie en

¹ de Volkskrant, 13 mei 2013

- binnen de grenzen van geldende wet- en regelgeving - te bezien of de verhouding met de familie kan worden hersteld.

5

In welke mate is het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld (LEC-EGG), de ketenpartner van de politie als het gaat om eerkwesties, betrokken bij het sluiten van imamhuwelijken? Heeft het LEC-EGG in voorkomende gevallen geadviseerd zo'n imamhuwelijk te sluiten?

Datum

Onze referentie
2013-0000077379

Antwoord:

Het LEC-EGG is niet betrokken geweest bij het sluiten van imamhuwelijken en heeft ook niet geadviseerd om een dergelijk imamhuwelijk te sluiten.

6

Deelt u de mening dat cultuurrelativisme geen rol mag spelen bij de hulpverlening aan deze vrouwen en meisjes, maar wet- en regelgeving en vrouwenrechten wel? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze waarborgt u dit?

Antwoord:

Instellingen houden in bepaalde gevallen rekening met de culturele achtergrond van slachtoffers en daders. Zo kan bijvoorbeeld door tactvol optreden van hulpverleners bij de bemiddeling tussen slachtoffers en daders soms verstoting worden voorkomen, de dreiging van geweld worden weggenomen of geweld worden gestopt.

Er worden echter geen concessies gedaan aan (Nederlandse) wet- en regelgeving. Gebruiken, tradities, wetten en religieuze voorschriften, die strijdig zijn met in Nederland geldende wetgeving, mensenrechten en democratische waarden (zoals gelijkwaardigheid mannen en vrouwen, zelfbeschikkingsrecht) worden niet geaccepteerd.

7

Deelt u de mening dat waar vrouwen onderdrukt worden of met eerkwesties te maken krijgen, de familie niet moet worden ontzien, maar de dader moet worden aangepakt en de vrouwen moeten worden beschermd?

Antwoord:

Het belang van het slachtoffer van eerkwesties staat bij de hulpverlening voorop. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de achtergrond van slachtoffers en daders, mits dit niet in strijd is met geldende wet- en regelgeving. Bij eerkwesties maken slachtoffer en dader veelal deel uit van dezelfde familie en/of de (beoogde) schoonfamilie/aangetrouwde familie.

8

Kunt u aangeven welke uitgangspunten en kaders voor de betrokken instanties gelden bij de hulpverlening aan slachtoffers van eerkwesties?

Datum

Antwoord:

Het belang van het slachtoffer staat altijd voorop. De eerste zorg is de veiligheid van het slachtoffer. Hulpverleners brengen samen met de politie eerst het slachtoffer in veiligheid en maken een risicotaxatie. Vervolgens wordt aan het slachtoffer een op maat gesneden opvang- en behandelingstraject geboden. Onderdeel van de hulpverlening kan zijn dat de hulpverleners als het slachtoffer dat wil, een bemiddelingspoging doen met de familie.

Onze referentie
2013-0000077379

2013Z09449

Vragen van de leden Van Klaveren, Bontes en Helder (allen PVV) aan de ministers van Veiligheid en Justitie, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de Nederlandse politie als islamitische huwelijksbemiddelaar (ingezonden 15 mei 2013)

Datum

Onze referentie
2013-0000077379

1

Bent u bekend met het bericht 'Politie hielp minderjarigen met islamitisch huwelijk'?²

Antwoord:

Ja.

2

In hoeverre klopt het dat de politie en de subsidie-ontvangende organisatie Fier Fryslân hebben bemiddeld in de sluiting van een islamitisch huwelijk tussen minderjarigen? Hoeveel uren politie-inzet heeft dit gekost?

5

Op welke wijze gaat u zowel de politie als Fier Fryslân aanpakken voor het meewerken aan het illegale islamitische huwelijk? Hoe gaat u voorkomen dat organisaties in Nederland ooit nog buigen voor de islamitische dreiging met eerge relateerd geweld?

Antwoord 2 en 5:

Dit klopt niet. Op basis van het bij Fier Fryslân opgevraagde feitenrelaas en het bij de politie opgevraagde ambtsbericht blijkt dat beide organisaties niet hebben meegewerkt aan een religieus huwelijk van een minderjarige. De politie heeft gezorgd voor de veiligheid van betrokkene. Zodra de veiligheid niet meer in het geding leek, heeft de politie zich teruggetrokken.

Zie verder ook het persbericht van Fier Fryslân in bijlage 1.

3

Hoeveel islamitische huwelijken worden er jaarlijks in Nederland gesloten? Kunt u aangeven wat de achtergrond is van vrouwen die in Nederland te maken hebben met gedwongen huwelijken?

Antwoord:

Er zijn geen data beschikbaar over aantallen islamitische huwelijken in Nederland en over de achtergrond van vrouwen die in Nederland te maken hebben met gedwongen huwelijken.

Huwelijksdwang komt voor in verschillende – vooral gesloten – gemeenschappen. De slachtoffers van huwelijksdwang zijn meestal meisjes, maar hebben een divers profiel: jong, oud, man, vrouw, al dan niet met een lichamelijke of verstandelijke beperking, en een homoseksuele of heteroseksuele voorkeur.³

² <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2664/Nieuwsarticledetail/3440280/2013/05/13/Politie-hielp-minderjarigen-met-islamitisch-huwelijk.dhtml>

³ Tweede Kamer, 11^e vergadering, 10 oktober 2012, verslag van de behandeling van het wetsvoorstel Wijziging van het wetboek van Strafrecht, het wetboek van Strafvordering en het wetboek van strafrecht BES met het oog op de verruiming van de mogelijkheden tot strafrechtelijke aanpak van huwelijksdwang, polygamie en vrouwelijke genitale verminking

4

Erkent u, gezien het feit dat 95% van de personen die in Nederland betrokken is bij eengerelateerd geweld een islamitische achtergrond heeft, de relatie tussen de islam en deze vorm van geweld? Zo nee, waarom niet?

Datum

Antwoord:

Uit onderzoek naar eengerelateerd geweld blijkt dat eercodes cultureel zijn ingegeven en niet religieus. Daarentegen bestaat er eveneens een verband tussen traditionele familieculturen en het vóórkomen van eengerelateerd geweld. Dergelijke familieculturen bestaan in een groot deel van de wereld, ongeacht de aldaar overheersende religie. De gemeenschappen in Nederland waar fenomenen als eengerelateerd geweld en eerwraak zich voordoen kenmerken zich niet door een islamitische maar door een specifieke culturele achtergrond.⁴

Onze referentie
2013-0000077379

6

Op welke termijn worden de personen die dreigden met eerwraak opgepakt en strafrechtelijk vervolgd?

Antwoord:

Nadat aangifte is gedaan van bedreiging, is er tussen de politie en de officier van justitie mondeling overlegd. Er is besproken wat voor de potentiële slachtoffers een zo positief mogelijke uitkomst zou kunnen bieden. Mede gelet op de aard van de bedreiging, is gekozen voor bemiddeling. Om deze bemiddeling een gereede kans van slagen te bieden en niet in gevaar te brengen door de eventuele negatieve effecten die een strafrechtelijke vervolging met zich mee zou kunnen brengen, is daarbij vanuit het Openbaar Ministerie besloten strafrechtelijke vervolging aan te houden. Tijdens de bemiddeling werd overeenstemming bereikt tussen het meisje en de familie. Een minderjarig (islamitsich) huwelijk maakte daar geen deel van uit. Gezien de uitkomst van deze bemiddeling acht het Openbaar Ministerie het niet opportuun om het ingestelde strafrechtelijk onderzoek te vervolgen.

7

In hoeverre deelt u de visie dat daders van eengerelateerd geweld/eerwraak na hun straf, waar mogelijk, gedenaturaliseerd en uitgezet dienen te worden?

Antwoord:

De doelstelling van het Nederlands sanctiebeleid is om daders een passende straf te geven. De Rijkswet op het Nederlanderschap bevat geen bepaling op grond waarvan intrekking van het Nederlanderschap wegens de door u gestelde aspecten mogelijk is. Het is aan de rechter om per zaak de passende straf voor de dader te bepalen.

⁴ Zie o.a. Ernstig eengerelateerd geweld: Een casuonderzoek (2005), COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement; Eerwraak of eengerelateerd geweld? Naar een werkdefinitie (2005), Advies- en onderzoeksgroep Beke; Je eer of je leven, een verkenning van eorzaken voor politieambtenaren en andere professionals (2006), Janine Janssen; Eengerelateerd geweld in Nederland, Onderzoek naar de beleving en aanpak van eengerelateerd geweld (2009), Vrije Universiteit Amsterdam.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Yücel (PvdA), ingezonden 15 mei 2013 (vraagnummer 2013Z09446)

Datum**Onze referentie**
2013-0000077379

2013Z09450

Vragen van het lid Azmani (VVD) aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het bericht 'Politie hielp minderjarigen met islamitisch huwelijk' (ingezonden 15 mei 2013)

Datum

Onze referentie
2013-0000077379

1

Heeft u kennisgenomen van het bericht waarin wordt gesteld dat de politie Amsterdam-Zuidoost en Fier Fryslân betrokken zouden zijn geweest bij het sluiten van een islamitisch traditioneel huwelijk tussen minderjarigen om hiermee eerge relateerde problemen c.q. geweld te voorkomen?⁵

Antwoord:

Ja.

2

Klopt de berichtgeving en in welke mate was zowel politie als Fier Fryslân hierbij betrokken? Waren er ook nog andere instanties hierbij betrokken, zo ja, welke?

3

Deelt u de opvatting dat instanties als deze nimmer betrokken mogen zijn bij deze bij de wet verboden feiten?

In hoeverre meent u dat hierbij de grenzen zijn overschreden door deze instanties en welke gevolgen zal dit volgens u moeten hebben?

4

Is het waar dat ook Jeugdzorg bij deze zaak betrokken is geweest? Zo ja, wat was de rol van Jeugdzorg? Heeft Jeugdzorg ook ingestemd met de keuze voor deze, bij de wet verboden, oplossing?

Antwoord vragen 2, 3 en 4:

De politie, Fier Fryslân, het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd geweld (LEC-EGG), Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming zijn betrokken geweest bij deze casus. Zij zijn echter niet betrokken geweest bij de bemiddeling in het sluiten van een islamitisch huwelijk tussen minderjarigen. De politie heeft slechts gezorgd voor de veiligheid van betrokkene. Zodra de veiligheid niet meer in het geding leek, heeft de politie zich teruggetrokken. Ik deel de opvatting dat hulpverlenende instanties en politie nimmer betrokken mogen zijn bij in de wet genoemde verboden feiten
Zie verder het persbericht van FierFryslân in bijlage 1.

5

Deelt u de opvatting dat nimmer tegemoet mag worden gekomen aan deze culturele en religieuze eisen die ver staan van de normen en waarden in de Nederlandse samenleving om hiermee familieconflicten te voorkomen?

Antwoord:

Mensen hebben binnen de grenzen van de Nederlandse rechtstaat het recht om te leven naar eigen culturele inzichten. De principes van gelijkheid, vrijheid en ruimte voor verschil in religie, levensovertuiging of levensstijl gelden voor iedereen in gelijke mate. Het is bij de hulpverlening van belang om rekening te

⁵ Trouw, 13 mei 2013

houden met de achtergrond van betrokkenen, maar altijd binnen de grenzen van de in Nederland geldende wet- en regelgeving. Het afsluiten van een religieus huwelijk zonder voorafgaand burgerlijk huwelijk is verboden. Daders van eegerelateerd geweld moeten worden aangepakt en slachtoffers moeten worden beschermd. Dat laat onverlet dat daarnaast hulpverleners toekomstgericht vrouwen en meisjes terzijde staan indien zij enige vorm van contact met familie willen herstellen of behouden. Als het in belang is van het slachtoffer om volledig te breken met de familie omdat de familie niet voor rede vatbaar is, wordt echter ook altijd hulp geboden. Het is goed om te beseffen dat ook die situatie voor het slachtoffer zeer ingrijpend is; het gaat vaak om jonge vrouwen/meisjes die er dan alleen voorstaan.

Datum

Onze referentie
2013-0000077379

6

Deelt u de opvatting dat wanneer dergelijke families in strijd met die normen en waarden druk uitoefenen op een familielid, dit consequenties voor hen zou moeten hebben in plaats van het slachtoffer, zoals eventuele gevolgen voor het verblijfsrecht?

Antwoord:

De doelstelling van het Nederlands sanctiebeleid is om daders een passende straf te geven. De Rijkswet op het Nederlanderschap bevat geen bepaling op grond waarvan intrekking van het Nederlanderschap wegens de door u gestelde aspecten mogelijk is. Het is aan de rechter om per zaak de passende straf voor de dader te bepalen.

7

Wat was de aanleiding om deze situatie te bespreken in een workshop georganiseerd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid? Was u op de hoogte van de organisatie en de inhoud van deze workshop en wat waren de conclusies aan het einde van deze workshop?

Antwoord:

De bijeenkomst op 11 april jongstleden, georganiseerd door het ministerie van SZW, is een landelijk platform bedoeld om de preventieve aanpak van huwelijksdwang te versterken door uitwisseling van kennis en expertise, en het stimuleren van samenwerking tussen instanties. In het middagprogramma waren er enkele rondetafelgesprekken met ieder een eigen thema. Deze rondetafelgesprekken hadden een open karakter, om het gesprek tussen verschillende partijen over een gewenste aanpak van huwelijksdwang te stimuleren.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van de leden Yücel (PvdA), ingezonden 15 mei 2013 (vraagnummer 2013Z0944)

Bijlage 1: Persbericht Fier Fryslân, 13 mei 2013

'Wij werken nooit mee aan huwelijken van minderjarigen'

Datum

LEEWARDEN, 13 mei 2013 - De Volkskrant publiceerde vandaag een artikel waarin gesuggereerd wordt dat de politie van Amsterdam en Fier zouden meewerken aan het sluiten van religieuze huwelijken bij minderjarigen. Dit is niet het geval. Fier werkt nooit mee aan huwelijken van minderjarigen; noch aan religieuze huwelijken, noch aan burgerlijke huwelijken.

Onze referentie
2013-0000077379

Volgens De Volkskrant hebben de politie van Amsterdam en Fier tijdens een workshop op 11 april van het ministerie van Sociale Zaken aangegeven meegewerkt te hebben aan een religieus huwelijk van een minderjarige. Zowel de politie van Amsterdam als Fier distantieert zich hiervan. De casus die is ingebracht in de workshop betreft een minderjarig meisje dat bij Fier is opgevangen. Er hebben bemiddelingsgesprekken plaatsgevonden waardoor het meisje weer veilig terug kon naar huis. Een religieus huwelijk maakte geen onderdeel uit van de afspraken met de familie.

'We weten wat religieuze- en gedwongen huwelijken kunnen doen met jonge vrouwen', zegt Fier-directeur Anke van Dijke. 'Daarom alleen al zullen wij nooit meewerken aan het sluiten van huwelijken van minderjarige meisjes. In het verleden hebben wij, soms in nauwe samenwerking met de politie, bemiddeling ingezet richting ouders om een akkoord te krijgen voor een relatie van een jonge vrouw. Het gaat dan altijd om een relatie waar een vrouw zelf voor kiest. Het is voorgekomen dat ouders vervolgens de voorwaarde stellen dat er getrouwd moet worden alvorens zij de relatie kunnen accepteren. Hiertoe kan alleen besloten worden door een meerderjarige vrouw en haar partner.'

Vanaf 2007 heeft Fier 278 meisjes en jonge vrouwen opgevangen die bedreigd werden met eengerelateerd geweld. Vaak is een verliefdheid, een gedwongen huwelijk of de wens van een (jonge) vrouw om te scheiden reden voor eengerelateerd geweld. Fier vangt in de opvangvoorziening Zahir meisjes en jonge vrouwen op die hiermee te maken hebben.

Gedwongen uithuwelijking bestrijden

De rijksoverheid heeft inmiddels stappen ondernomen om huwelijksdwang tegen te gaan en de kennis bij zorgprofessionals te vergroten. Zij wil gedwongen uithuwelijking bestrijden via het strafrecht maar wil vooral inzetten op preventieve maatregelen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft Fier en The Next Page de opdracht gegeven een e-module te ontwikkelen over huwelijksdwang. Deze e-module is bedoeld voor professionals in de jeugd- en gezondheidszorg.

Fier Fryslân

Fier Fryslân is een expertise- en behandelcentrum op het terrein van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Fier wil geweld in relaties voorkomen en stoppen en biedt hulp en behandeling bij de gevolgen van dit geweld. Fier helpt slachtoffers, getuigen én plegers van huiselijk geweld, jeugdprostitutie of eengerelateerd geweld. Waar nodig zorgt Fier voor anonieme opvang. www.fierfryslan.nl